

فهرست:

مقدمه.....از صفحه 3 الی 4

فصل اول:

حقوق اساسی.....از صفحه 6 الی 7

فصل دوم:

حقوق آموزشی.....از صفحه 9 الی 12

مقدمه:

یکم

مجاهدت برای تحقق و تثبیت جامعه ای بسامان و مبتنی (حاکمیت قانون) از عوامل موثر بر تحولات تاریخ معاصر ایران بوده است. انقلاب اسلامی نیز از ثمره های بارز این مجاهدت ها در زمانه خود بود، که پدید آورندگان و رهبران آن از همان روزهای نخست بر حاکمیت قانون تاکید داشته اند. همچنان که با استقرار نظام جمهوری اسلامی، تدوین قانون اساسی و به رای گذاشتن آن در دستور کار قرار گرفت. دولت نیز از آغاز کار، بر اهمیت قانون مداری آگاه بوده و با تدوین منشور حقوق شهروندی، در راستای تحقق و تقویت آن گام برداشته است.

دوم

نهادینه شدن قانون گرایی در فضای عمومی جامعه، از سویی مستلزم بسط و تقویت آن در نهادهای اجتماعی (از جمله نهاد آموزش) و از سوی دیگر نیازمند جامعه پذیری افراد بر مبنای قانون مداری است. دانشگاه میتواند نقش ویژه ای در این زمینه بر عهده گیرد و با سیاست گذاری هدفمند، به بستری مناسب برای تمرین قانون گرایی بدل شود. از این طریق می توان امیدوار بود که دانشجویان نیز مسئولیت اجتماعی دانشگاه را دنبال کنند و سفیران قانون در جامعه باشند.

سوم

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت بهداشت، به عنوان متولی توسعه فرهنگی و اجتماعی دانشگاه ها، ترویج و تقویت فرهنگ قانون گرایی را اولویت خود می داند و بر آن است که آشنایی شهروندان با حقوق خود، به معین شدن محدوده مسئولیت و تکلیف حاکمان و در نتیجه تعیین حدود انتظار و مطالبه شهروندان بیانجامد. منشور حقوق دانشجویی به کوشش جمعی از جامعه شناسان و حقوق دانان و با چنین رویکردی تدوین شده است.

هدف عملی تدوین و انتشار منشور، تمرین قانون مداری، تقویت حس پاسخگویی مسئولان دانشگاهی و بسط و توسعه آگاهی ها و مهارت های دانشجویان است. افزایش «نشاط در فضای دانشگاه ها» و ارتقای «کرامت انسانی» دانشجویان نیز می تواند دو دستاورد مهم انتشار و کاربست منشور باشد که نه تنها مطالبه عمومی دانشجویان بلکه حسب آیه شریفه « ولقد کرمنا بنی آدم» (اسراء: 70) مورد تاکید دین مبین اسلام است.

چهارم

منشور حقوق دانشجویی با تاکید بر نیازها، خواسته ها و در کل زیست جهان دانشجویی و نیز بر اساس قانون اساسی و مجموعه قوانین، آیین نامه ها، دستورالعمل ها و شیوه نامه های اجرایی مصوب در مراجع قانونی گردآوری و خلاصه سازی شده است. بدیهی است

حقوق مذکور، اعلان مواردی است که دانشجو می تواند در چارچوب شرع مقدس اسلام و قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران از آنها برخوردار باشد و بر مطالبه آن ها پای فشارد.

حقوق دانشجویی در حوزه های اجتماعی و «آموزشی»، فصل بندی شده است. علاوه بر این، در ابتدای منشور، فصلی با عنوان «حقوق اساسی» گنجانده شده تا دانشجویان با حقوق پایه ای و اولیه شهروندی، بر اساس قانون اساسی، نیز آشنا شوند.

به منظور آگاهی بیشتر دانشجویان، اطلاعات مربوط به آیین نامه های مربوط به هر حوزه، در پاورقی آمده است و دانشجویان برای افزایش آگاهی خود و آشنایی با جزئیات ضوابط، می توانند به آیین نامه ها، دستورالعمل ها و شیوه نامه های همان بخش مراجعه کنند. بدیهی است این منشور، که بر اساس مجموعه قوانین و مصوبات موجود تهیه شده است. فقط شان ترویجی و آموزشی دارد و در پایان هر سال تحصیلی، بر اساس آخرین تغییرات به وجود آمده در قوانین، قابل بازنویسی خواهد بود. به علاوه، منشور فقط دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی کشور را، که مستقیماً زیر مجموعه وزارت بهداشت هستند. در بر می گیرد، اگر چه کلیات آن کم و بیش در سایر مراکز آموزش عالی هم صادق است.

پنجم

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت بهداشت از کلیه نهادهای دانشگاهی، به ویژه معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه ها، انجمن های علمی، کانون های فرهنگی، تشکل های دانشجویی و عموم دانشگاهیان درخواست دارد تا به سهم خود این معاونت را در ترویج و آموزش این مجموعه یاری کنند و با بیان انتقادات و پیشنهادهای خود، فضایی پویا برای ایجاد تحولی جدی در آگاهی های حقوقی دانشجویان و ارتقای «قانون مداری» در محیط های دانشگاهی فراهم آورند.

فصل اول

حقوق اساسی

اصل بنیادی و اساسی «کرامت انسانی» زیر بنای تمامی حقوق اساسی است، که افراد از آن برخوردارند.¹ دانشجویان نیز، که بخشی از ملت هستند، بر مبنای این اصل، از همه حقوق اساسی مقرر در قانون اساسی و سایر قوانین جمهوری اسلامی ایران برخوردارند. مواد این فصل بر همین مبنا تدوین شده است.²

ماده 1. حق دسترسی به آموزش عالی

دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است همه امکانات خود را برای تسهیل و تعمیم آموزش عالی به کار گیرد.³

ماده 2. حق بر حریم خصوصی

تعرض به حیثیت، جان و مال مردم و نیز تفتیش عقاید ممنوع است.⁴

ماده 3. حق برخورداری از حقوق برابر

همه افراد ملت باید از همه حقوق انسانی، فرهنگی و اجتماعی برخوردار باشند.⁵

ماده 4. حق منع تبعیضات ناروا

همه ی افراد ملت (زن و مرد) از فرصت های برابر برخوردارند و اصل بر رفع تبعیضات نارواست.⁶

ماده 5. حق دادخواهی

«دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هر کس میتواند برای دادخواهی به دادگاه های صالح مراجعه کند.»⁷

ماده 6. حق برخورداری از دادرسی عادلانه

هرکس حق برخورداری از دادرسی عادلانه دارد.⁸

¹ در اصل دوم قانون اساسی، کرامت و ارزش والای انسان، به عنوان یکی از مبانی و زیر ساخت های نظام جمهوری اسلامی ایران شناخته شده است. این اصل مقرر می دارد: جمهوری اسلامی ایران نظامی است بر پایه ایمن به ...

² اصول مندرج در این فصل، از قانون اساسی استخراج شده و استثنائات آنها، همان استثنائاتی است که قانون اساسی مشخص کرده است و هیچ مرجع دیگری نمی تواند در آنها دخل و تصرف کند، مگر به موجب قانون.

³ اصل سی ام.

⁴ اصول بیست و دوم و بیست و سوم.

⁵ اصل بیستم.

⁶ بند نهم اصل سوم و اصل نوزدهم.

⁷ اصل سی و چهارم.

⁸ اصل سی و دوم و اصول سی و چهارم تا سی و نهم.

ماده 7. حق آزادی بیان

«نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند، مگر آنکه مخل مبانی اسلام و یا حقوق عمومی باشد.⁹»

ماده 8. حق تشکیل انجمن های سیاسی و صنفی

تشکیل، عضویت و شرکت در جمعیت ها و انجمن های سیاسی و صنفی و اسلامی، که پایبند به اصول و موازین جمهوری اسلامی اند، آزاد است.¹⁰

ماده 9. حق تشکیل اجتماعات

تشکیل اجتماعات و تظاهرات مسالمت آمیز، بدون حمل سلاح و به گونه ای که مخل مبانی اسلام یا نظم عمومی نباشد. آزاد است.¹¹

ماده 10. حق برخورداری از تامین اجتماعی

«برخورداری از تامین اجتماعی به صورت بیمه و غیره حقی است همگانی.»¹²

ماده 11. حق برخورداری از سطح زندگی مناسب

«همه افراد حق دارند که از سطح زندگی مناسبی برخوردار باشند و قادر به برآورده کردن نیازهای اولیه خود باشند.»¹³

ماده 12. حق مشارکت در زندگی فرهنگی

قومیت ها و اقلیت های دینی شناخته شده در انجام مراسم فرهنگی و عبادی خود و تشکیل جمعیت ها و انجمن ها آزادند، تا جایی که

این گونه مراسم و انجمن ها مخل مبانی اسلام و نظم عمومی نباشد.¹⁴

ماده 13. محدود بودن تخلفات به حدود قوانین

هیچ عملی تخلف نیست، مگر به صراحت قوانین و مقررات لازم الاجرا.¹⁵

⁹ اصل بیست و چهارم.

¹⁰ اصل بیست و ششم.

¹¹ اصل بیست و هفتم.

¹² اصل بیست و نهم.

¹³ اصل چهل و سوم.

¹⁴ اصول پانزدهم و بیست و ششم.

¹⁵ ماده ۲ قانون مجازات اسلامی.

فصل دوم

حقوق آموزشی

ماده 14. حق تحصیل دانشگاهی

الف: حق ورود به تحصیل:

هر شهروندی که شرایط عمومی ورود به آموزش عالی را داشته باشد و طبق مقررات وزارت بهداشت توانمندی علمی او محرز شود حق ورود به نظام آموزشی عالی را دارد و پس از ثبت نام، دانشجو محسوب می شود.¹⁶

طبق موارد مصرح در دفترچه راهنمای شرکت در آزمونهای ورودی دوره های مختلف، شرایط عمومی ورود به آموزش عالی، عبارت است از:

- 1- برخورداری از سلامت و توانایی جسمی به تناسب رشته انتخابی و عدم اعتیاد به مواد مخدر
- 2- اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان مندرج در قانون اساسی
- 3- پذیرفتن قانون اساسی و عدم مخالفت با نظام جمهوری اسلامی ایران
- 4- عدم وابستگی تشکیلاتی به احزاب و گروه های مهارب و ملحد و هواداری از آنها
- 5- نداشتن سوء پیشینه کیفری
- 6- عدم اشتها به فساد اخلاقی

ب: حق ادامه تحصیل:

دانشگاه یا موسسات آموزش عالی اجازه ندارند دانشجو را از ادامه تحصیل منع کنند، مگر به دلایل تحصیلی¹⁷ یا به دلایل انضباطی در چهارچوب آیین نامه و شیوه نامه های انضباطی

ج: حق بازگشت به تحصیل:

دانشجو انصرافی یا اخراجی از تحصیل میتواند در صورت تسویه حساب کامل با دانشگاه، مجدد در کنکور سراسری شرکت نماید.

ماده 15. حق برخورداری از فرصت های برابر آموزشی در دوره تحصیلات تکمیلی :

پذیرفته شدگان رشته های تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد، Ph.D ، دکترای تخصصی بالین) حق دارند از فرصت های یکسان آموزشی برخوردار باشند و هر نوع سهمیه بندی جز در مواردی که در قانون برقراری عدالت آموزشی آمده، ممنوع است.

¹⁶ ماده ۱ آیین نامه آموزشی کاردانی و کارشناسی و دوره دکتری عمومی و ماده ۳ آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته و دوره دکتری تخصصی

¹⁷ اخراج تحصیلی به دلیل مشروطی بیش از حد مجاز یا سنوات بیش از حد مجاز که تشخیص آن بر عهده معاونت آموزشی دانشگاه است. (ماده ۱۴ آیین نامه آموزشی دوره کاردانی و کارشناسی ، ماده ۲۲ آیین نامه آموزشی دوره دکتری عمومی رشته پزشکی عمومی ماده ۱۸ از آیین نامه آموزشی دوره دکتری عمومی رشته دندانپزشکی ماده ۱۴ آیین نامه آموزشی کارشناسی ارشد ، ماده ۲۵ آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی

ماده 16. حق انتخاب واحد:

دانشجو می تواند در هر نیمسال برابر آیین نامه آموزشی خاص دوره خود حداقل و حداکثر واحد را انتخاب نمایند.¹⁸

ماده 17. حق برخورداری از ارزیابی عادلانه و اعتراض به نمره

مدرس هر درس موظف است گزارش نمره ارزیابی نهایی درس دانشجویان را پس از برگزاری امتحان در هر نیمسال اعلام نماید. دانشجویی که تقاضای تجدید نظر به نمره ارزیابی درسی داشته باشد می تواند پس از اعلام نمره حداکثر تا 3 روز اعتراضات خود را به آموزش دانشکده اعلام نماید.

مدرس هر درس نیز موظف است ظرف مدت یک هفته از تاریخ دریافت تقاضای تجدید نظر دانشجویان به اعتراضات رسیدگی و اشتباهات احتمالی را برطرف و نمره قطعی را به اداره آموزش دانشکده اعلام کند. بدیهی است نمره درس پس از ثبت نهایی غیر قابل تغییر است.¹⁹

ماده 18. حق درخواست تمدید سنوات:

در صورتیکه دانشجو در طول دوره تحصیلی تعیین شده در آیین نامه های آموزشی قادر به اتمام درس خود نباشد می تواند برای تمدید سنوات درخواست نماید تا مراجع ذیصلاح در این مورد رسیدگی نمایند.²⁰

ماده 19. حق انتخاب استاد راهنما و موضوع پایان نامه:

دانشجو حق دارد استاد راهنما را به گروه آموزشی پیشنهاد دهد و نهایی شدن این پیشنهاد، منوط به موافقت استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی خواهد بود. همچنین دانشجو حق دارد موضوع پایان نامه را با هماهنگی استاد راهنما انتخاب و به شورای پژوهشی و یا شورای تحصیلات تکمیلی اعلام نماید. تصویب موضوع پایان نامه بر عهده شورا خواهد بود.²¹

¹⁸ ماده 11 آیین نامه آموزشی دوره کاردانی و کارشناسی

ماده 20 آیین نامه دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده 16 آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندان پزشکی

ماده 9 آیین نامه کارشناسی ارشد ناپیوسته

ماده 10 آیین نامه آموزشی دوره دکترای تخصصی

¹⁹ ماده 25 آیین نامه آموزشی دوره کاردانی و کارشناسی

ماده 35 آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده 30 آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندانپزشکی

²⁰ مرجع رسیدگی به درخواست اعطای سنوات ارفاقی دانشجو به عهده شوراهای آموزشی، شوراهای تحصیلات تکمیلی، کمیسیون موارد خاص، کمیسیون منطقه ای می باشد

²¹ ماده 80 آیین نامه دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده 71 آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندان پزشکی

ماده 21 آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد

ماده 20. حق مرخصی تحصیلی

1- دانشجو میتواند در صورت موافقت دانشگاه در دوره کاردانی یا کارشناسی ناپیوسته یک نیمسال، دوره کارشناسی پیوسته دو نیمسال، دوره دکترای عمومی 2 نیمسال، دوره کارشناسی ارشد یک نیمسال و دوره دکترای تخصصی 2 نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید.

2- خانمهای دانشجو میتوانند از مرخصی زایمان به مدت 2 نیمسال بدون احتساب در سنوات استفاده کنند

3- همچنین دانشجویانی که گواهی پزشکی موجه آنها به تایید کمیسیون پزشکی دانشگاه رسیده باشد از حداکثر یک نیمسال از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات استفاده نمایند. 22

ماده 21. حق تغییر دادن رشته تحصیلی

دانشجویان در صورت داشتن شرایط تغییر رشته می توانند برای یکبار در طول دوره تحصیلی خود تغییر رشته دهند. به استثنای دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی 23

ماده 22. حق استفاده از مهمان شدن

دانشجو می تواند برابر آیین نامه های هر دوره آموزشی، تقاضای میهمانی در سایر دانشگاه ها را ارائه نماید. در صورت موافقت شورای نقل و انتقالات و توافق دانشگاه های مبدا و مقصد، محل تحصیل خود را به طور موقت برای مدت معین تغییر دهد. 24

ماده ۳۱ آیین نامه آموزشی دوره دکترای تخصصی

۲۲ ماده ۳۳ آیین نامه دوره کارشناسی

ماده ۴۳ آیین نامه دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده ۳۸ آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندان پزشکی

ماده ۱۶ آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

ماده ۲۷ آیین نامه دوره دکترای تخصصی

۲۳ ماده ۵۸ آیین نامه کارشناسی

ماده ۶۹ آیین نامه دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده ۵۸ آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندان پزشکی

۲۴ ماده ۵۲ و ۵۵ آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی

ماده ۲۹ آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد

ماده ۶۴ و ۶۷ آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده ۵۵ و ۵۶ آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندان پزشکی

ماده ۴۹ آیین نامه آموزشی دوره دکترای تخصصی

ماده 23. حق انتقال به سایر دانشگاه ها

درخواست انتقال دانشجویان با موافقت شورای نقل و انتقالات و توافق دانشگاه های مبدأ و مقصد منوط به داشتن شرایط موجود در آیین نامه های آموزشی خاص هر دوره، امکان پذیر می باشد.²⁵ انتقال در دوره دکترای تخصصی و کارشناسی ارشد ممنوع می باشد)

ماده 24. حق شرکت در جشنواره های علمی

از جمله حقوق دانشجویان شرکت در جشنواره های علمی و رقابت در این جشنواره ها است. مهم ترین جشنواره های علمی کشور عبارت است از: جشنواره جوان خوارزمی، جشنواره فارابی، جشنواره شیخ بهایی و جشنواره ابن سینا، جشنواره تحقیقاتی علوم پزشکی رازی، جشنواره ابوریحان بیرونی، جشنواره آموزشی شهید مطهری و ...

ماده 25. حقوق دانشجویان «نخبه»، «ممتاز» و «استعداد درخشان».

دانشجویان نخبه، ممتاز، و استعداد درخشان، براساس ضوابط و مقررات موجود از برخی امتیازها و حقوق آموزشی و پژوهشی برخوردارند و از طرف بنیاد ملی نخبگان حمایت می شوند.

²⁵ ماده 40 و 41 آیین نامه دوره کارشناسی
ماده 49 و 50 آیین نامه دوره دکترای عمومی رشته پزشکی

ماده 44 و 45 آیین نامه آموزشی دوره دکترای عمومی رشته دندان پزشکی